

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ЯРОСЛАВА МУДРОГО

Інформаційний пакет
із сертифікатної освітньої професійної програми
«СТРАХОВА СПРАВА»

Харків

2015

УДК

ББК

Укладачі:

Нечипорук Л.В., д.е.н. професор

Інформаційний пакет із сертифікатної освітньої професійної програми «Страхова справа» / Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого. – Х., 2015. – 69 с.

УДК

ББК

© Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого, 2015

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА

РОЗДІЛ. ЕКОНОМІЧНІ ТА ЮРИДИЧНІ ОСНОВИ СТРАХОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

1. Економічні основи страхової діяльності
2. Юридичні основи страхової діяльності
3. Фінанси страхової організації

РОЗДІЛ. ЕКОНОМІКО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ НАДАННЯ ОКРЕМИХ ВИДІВ СТРАХОВИХ ПОСЛУГ

4. Страхові послуги
5. Правове регулювання міжнародних послуг зі страхування
6. Підсумковий практикум «Страховий захист суб'єктів господарювання»

ПЕРЕДМОВА

Сертифікатна освітня професійна програма «Страхова справа» призначається для студентів бакалаврату та магістратури вищих навчальних закладів, та всіх тих, хто цікавиться як створенням конкурентного, ефективного бізнесу у сфері страхування, так і оптимізацією умов страхового захисту майнових інтересів фізичних та юридичних осіб.

Страхування як правовий механізм захисту майнових інтересів фізичних і юридичних осіб від різноманітних небезпек існує з давніх часів. У ринковій і змішаній економіці страхування, представлене у приватній та публічно-правовій формах, виконує не тільки ризикову, попереджувальну та ощадну функції, але й інвестиційну. Не випадково саме з розвитком страхування у соціальній та господарській сферах пов'язують зміцнення правопорядку в Україні, залучення іноземних інвестицій і збільшення експортної виручки, а в розвинутих державах страхові відносини пронизують усі сфери суспільного життя.

Різні види страхової діяльності (первинне страхування, перестраховування, співстрахування) у комплексі забезпечують багатоаспектний захист страхувальників. Утім, недосконалість нормативно-правового забезпечення страхових відносин, проблеми, пов'язані з забезпеченням платоспроможності страховика, непередбачуваністю страхових ризиків, особливостями державного регулювання та ін., що супроводжуються частими судовими спорами, актуалізують юридичні знання з цієї тематики.

Суспільні відносини в сфері страхування за своїм економіко-правовим значенням та специфікою вимагають високого рівня професійної спеціалізації, зокрема на ринку юридичних послуг, а відтак і в системі фахової підготовки юристів.

Сертифікатна освітня професійна програма «Страхова справа» в системі освіти та підвищення кваліфікації фахівців передбачає вивчення економічної та

юридичної сутності страхових послуг, договорів страхування та порядку здійснення правового регулювання страхової діяльності в Україні, з'ясування особливостей реалізації основних видів особистого, майнового страхування та страхування відповідальності, і функціонування ринків міжнародних страхових послуг. Оволодіння знаннями відбувається у формі лекцій, практичних занять, індивідуальних і групових консультацій, а також виконання самостійної роботи.

Під час вивчення навчальної дисциплін слухачі повинні:

- **знати:** основні умови надання фізичним і юридичним особам страхових послуг; зміст правового регулювання основних типів суспільних відносин, що виникають у сфері страхування, включаючи правовий статус страховиків і страхувальників, органів, наділених управлінськими повноваженнями, правові режими здійснення різних видів страхової діяльності, засади договірно-правового забезпечення та юридичної відповідальності.

- **вміти:** використовувати отримані знання в практичній діяльності; вільно орієнтуватися в системі нормативно-правових актів, якими регламентуються відносини при здійсненні діяльності у різних сферах страхування.

- **оволодіти:** навичками кваліфікації системи юридичних фактів у сфері правовідносин з надання страхових послуг, роботи з судовими прецедентами, тлумачення законів і підзаконних нормативних актів, укладення договорів страхування, визначення розміру страхового відшкодування, а також способами захисту прав і законних інтересів страховиків і страхувальників.

- **вільно орієнтуватися** в системі нормативно-правових приписів, що безпосередньо використовуються при здійсненні діяльності з надання страхових послуг, судовій практиці та основних міжнародно-правових документах у даній сфері.

По завершенні навчання слухачам програми видається сертифікат.

№	Назва дисципліни	Навчальних годин			
		Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	Усього
РОЗДІЛ 1. ЕКОНОМІЧНІ ТА ЮРИДИЧНІ ОСНОВИ СТРАХОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ					
1.	Економічні основи страхової діяльності	8	6	16	30
2.	Юридичні основи страхової діяльності	12	4	29	45
3.	Фінанси страхової організації	8	4	18	30
РОЗДІЛ II. ЕКОНОМІКО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ НАДАННЯ ОКРЕМИХ ВИДІВ СТРАХОВИХ ПОСЛУГ					
4.	Страхові послуги	22	18	35	75
5.	Правове регулювання міжнародних послуг зі страхування	8	6	6	30
6.	Підсумковий практикум «Страховий захист суб'єктів господарювання»		4	26	30
	Контрольні заходи				30
	Усього годин	58	42	140	270

РОЗДІЛ 1. ЕКОНОМІЧНІ ТА ЮРИДИЧНІ ОСНОВИ СТРАХОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

1. ЕКОНОМІЧНІ ОСНОВИ СТРАХОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Ринкові трансформації в Україні визначили нову роль страхування у соціально-економічному житті суспільства, обумовили зародження та розвиток національного ринку страхових послуг.

Предмет дисципліни становлять відносини, що виникають у процесі формування, розподілу та використання страхових фондів, у процесі передачі ризику та надання страхового захисту фізичним і юридичним особам.

Мета вивчення дисципліни — здобути глибокі теоретичні знання з питань теорії створення та практичного застосування конкретних механізмів страхового захисту майнових інтересів юридичних і фізичних осіб на випадок настання ризикових ситуацій; закономірностей, принципів та особливостей страхової діяльності в умовах ринкової економіки.

Завдання дисципліни: вивчення сутності, ролі та механізму страхування, що сприятиме формуванню високого рівня знань для ефективного застосовування в галузі страхування та повного використання можливості страхового захисту в роботі та особистому житті; здобуття знань з основних видів страхування життя, майнового страхування та страхування відповідальності, перестраховання з позицій здобутків вітчизняного та зарубіжного досвіду.

Студент повинен знати основні поняття та закони сучасної економічної теорії, теорії фінансів та макроекономіки, за допомогою яких аналізується сучасний стан страхового ринку та закономірності окремого випадкового явища.

Студент повинен вміти мислити аналітично, застосовувати математичні та економічні знання у процесі дослідження страхового ринку та страхових організацій, вміти розв'язувати економічні проблеми, прогнозувати та аналізувати параметри та характеристики різноманітних зрушень у фінансовій та страховій сферах.

Форма контролю: залік.

1.1. ЗАГАЛЬНИЙ РОЗРАХУНОК ГОДИН ЛЕКЦІЙ, ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ І САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

№	Теми	Навчальних годин			
		Лекції	Практичні заняття	Самостій на робота	Усього
1.	Економічна сутність страхування. Роль страхової діяльності в ринковій економіці	2	2	4	8
2.	Страхові ризики	2		4	6
3.	Тарифна політика страховика	2	2	4	8
4.	Види страхування	2	2	4	8
	Усього	8	6	16	30

1.2. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Економічна сутність страхування. Роль страхової діяльності в ринковій економіці

Історія розвитку страхування в світі та в Україні. Економічна сутність страхування. Категорія страхового захисту. Комерційне і соціальне страхування. Поняття страхового фонду. Організаційні форми страхового фонду: централізований страховий фонд; фонди самострахування; фонди страховиків. Соціально-економічна природа страхового фонду і принципи його формування. Категорія страхування: зв'язок страхування з розвитком ринкових відносин. Місце страхування у фінансовій системі суспільства. Страхування як система перерозподільчих відносин по відшкодуванню збитків. Функції страхування. Класифікація страхування. Система страхового забезпечення. Франшиза. Роль страхової діяльності в ринковій економіці.

Тема 2. Страхові ризики

Поняття ризику в страхуванні. Ризик як ймовірнісний розподіл результатів діяльності; ризик як ймовірність відхилення фактичних результатів від

запланованих; ризик як розподіл ймовірності збитків. Вимір ризиків: середнє очікуване значення, дисперсія, стандартне відхилення, коефіцієнт варіації. Класифікація ризиків. Чисті і спекулятивні ризики; фундаментальні і часткові ризики. Класи ризиків. Ознаки розмежування ризиків, що страхуються. Технічна одиниця страхування. Ризик-менеджмент. Ідентифікація ризику. Вимір ризику. Контроль ризику. Передача ризику (трансфер) від страхувальника до страховика. Критерії страхових ризиків: випадковість розподілу збитку; оцінка розподілу збитку; однозначність розподілу; незалежність ризиків, що страхуються, можливість оцінки максимального розміру збитку.

Тема 3. Тарифна політика страховика

Сутність і завдання актуарних розрахунків. Показники страхової статистики. Структура страхового тарифу: нетто-премія, навантаження. Особливості калькуляції нетто-премії на основі показників страхової статистики. Страхова (ризикова) надбавка, принципи її розрахунку на основі показників стандартного відхилення і коефіцієнта варіації. Розрахунок нетто-ставки страхового тарифу на основі динамічного ряду показників збитковості страхової суми. Калькуляція навантаження. Класифікація витрат страхової компанії.

Тема 4. Види страхування.

Особисте страхування, його сутність, призначення і види. Страхування життя, страхування від нещасливих випадків, медичне страхування. Страхування життя, його економічне і соціальне значення. Сполучення функцій страхування ризиків і функції накопичення капіталу. Принципи визначення страхової суми і страхового тарифу. Види страхування життя: страхування життя на випадок смерті; страхування на дожиття; змішане страхування життя.

Об'єкти страхової відповідальності. Винятки із страхового захисту. Умови виплати страхової суми.

Принцип відшкодування збитку, оцінка страхової суми. Повне і пропорційне страхування. Поняття подвійного страхування і його наслідки. Власна участь страхувальника в збитку. Форма відшкодування збитку. Правила страхування домашнього майна. Вогневе страхування. Страхове покриття і виняток із страхового захисту. Комплексні поліси страхування особистого майна. Страхування від крадіжок. Особливості страхування майна юридичних осіб. Об'єм страхової відповідальності. Винятки зі страхового захисту. Поняття основного і додаткового договору страхування майна. Пакетні поліси майнового страхування. Страхування фінансових ризиків. Страхування від перерв у виробництві. Оцінка майна, що страхується і визначення страхової суми. Можливості врахування чиннику інфляції в договорах страхування майна. Правила врегулювання збитку і виплати страхового відшкодування в майновому страхуванні. Страхування технічних ризиків. Екологічне страхування.

Страхування відповідальності юридичних і фізичних осіб. Професійна відповідальність і необхідність її страхування.

1.3. ТЕМАТИКА ЛЕКЦІЙ

Лекція 1. Економічна сутність страхування. Роль страхової діяльності в ринковій економіці

1. Економічна сутність страхування. Страховий захист. Страхова діяльність.

2. Комерційне і соціальне страхування. Організаційні форми страхового фонду: централізований страховий фонд; фонди самострахування; фонди страховиків.

3. Функції страхування. Класифікація страхування

Лекція 2. Страхові ризики

1. Поняття ризику в страхуванні.
2. Класифікація ризиків.
3. Ризик-менеджмент. Ідентифікація ризику. Вимір ризику. Контроль ризику. Передача ризику (трансфер) від страхувальника до страховика.
4. Критерії страхових ризиків: випадковість розподілу збитку; оцінка розподілу збитку; однозначність розподілу; незалежність ризиків, що страхуються, можливість оцінки максимального розміру збитку.

Лекція 3. Тарифна політика страховика

1. Структура страхового тарифу: нетто-премія, навантаження.
2. Калькуляції нетто-премії на основі показників страхової статистики. Сутність і завдання актуарних розрахунків.
3. Страхова (ризикова) надбавка, принципи її розрахунку на основі показників стандартного відхилення і коефіцієнта варіації.
4. Калькуляція навантаження. Класифікація витрат страхової компанії.

Лекція 4. Види страхування

1. Особисте страхування, його сутність, призначення і види.
2. Особливості страхування майна. Оцінка майна, що страхується і визначення страхової суми.
3. Страхування відповідальності юридичних і фізичних осіб. Професійна відповідальність і необхідність її страхування.

1.4. ПЛАНИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Тема 1. Економічна сутність страхування. Роль страхової діяльності в ринковій економіці

1. Економічна сутність страхування. Страховий захист. Страхова діяльність.

2. Комерційне і соціальне страхування. Організаційні форми страхового фонду: централізований страховий фонд; фонди самострахування; фонди страховиків.

3. Функції страхування. Класифікація страхування.

4. Система страхового забезпечення. Франшиза.

5. *Ділова гра «Об'єкти та ризики в діяльності підприємств та пропозиції на ринку страхових послуг щодо управління ними».*

Тема 2. Страхові ризики

1. Поняття ризику в страхуванні.

2. Класифікація ризиків. Ризик-менеджмент.

3. Критерії страхових ризиків: випадковість розподілу збитку; оцінка розподілу збитку; однозначність розподілу; незалежність ризиків, що страхуються, можливість оцінки максимального розміру збитку.

4. *Case-study* «Ідентифікація ризику. Вимір ризику. Контроль ризику. Передача ризику (трансфер) від страхувальника до страховика».

Тема 3. Тарифна політика страховика

1. Структура страхового тарифу: нетто-премія, навантаження.

2. Калькуляції нетто-премії на основі показників страхової статистики. Сутність і завдання актуарних розрахунків.

3. Страхова (ризикова) надбавка, принципи її розрахунку на основі показників стандартного відхилення і коефіцієнта варіації.

4. Калькуляція навантаження. Класифікація витрат страхової компанії.

5. *Рішення задач з розрахунку страхового платежу та визначення страхового відшкодування.*

Задача

Страхова компанія уклала договір страхування об'єкта вартістю 180 тис. грн при страховому тарифі 0,5%. Збитки внаслідок пожежі склали 70 тис. грн. Визначить: 1) страхові платежі, котрі отримає страховик 2) розмір страхового відшкодування, котре виплатить страхова компанія за умови, що безумовна франшиза складає 5 % від страхової суми.

Тема 4. Види страхування

1. Особисте страхування, його сутність, призначення і види.
2. Особливості страхування майна. Оцінка майна, що страхується і визначення страхової суми.
3. Страхування відповідальності юридичних і фізичних осіб. Професійна відповідальність і необхідність її страхування.
4. *Бізнес-завдання «Оптимізація умов страхового захисту фізичної та юридичної особи».*

1.5. КОНТРОЛЬНІ ЗАПИТАННЯ

1. Економічна сутність страхування. Категорія страхового захисту.
2. Комерційне і соціальне страхування.
3. Поняття страхового фонду. Організаційні форми страхового фонду: централізований страховий фонд; фонди самострахування; фонди страховиків.
4. Місце страхування у фінансовій системі суспільства.
5. Функції страхування.
6. Класифікація страхування.
7. Роль страхової діяльності в ринковій економіці.
8. Поняття ризику в страхуванні.
9. Класифікація ризиків. Чисті і спекулятивні ризики; фундаментальні і часткові ризики. Класи ризиків.

10. Критерії страхових ризиків. Ознаки розмежування ризиків, що страхуються.
11. Ризик-менеджмент. Ідентифікація ризику.
12. Сутність і завдання актуарних розрахунків. Показники страхової статистики.
13. Структура страхового тарифу: нетто-премія, навантаження.
14. Особливості калькуляції нетто-премії на основі показників страхової статистики.
15. Страхова (ризикова) надбавка, принципи її розрахунку.
16. Розрахунок нетто-ставки страхового тарифу
17. Калькуляція навантаження. Класифікація витрат страхової компанії.
18. Особисте страхування, його сутність, призначення і види.
19. Страхування від нещасливих випадків, його економічне і соціальне значення.
20. Медичне страхування, його економічне і соціальне значення.
21. Страхування життя, його економічне і соціальне значення.
22. Види страхування життя: страхування життя на випадок смерті; страхування на дожиття; змішане страхування життя.
23. Принцип відшкодування збитку, оцінка страхової суми при страхуванні майна.
24. Види страхування майна
25. Оцінка майна, що страхується і визначення страхової суми.
26. Правила врегулювання збитку і виплати страхового відшкодування в майновому страхуванні.
27. Особливості страхування відповідальності.
28. Види страхування відповідальності юридичних і фізичних осіб.
29. Професійна відповідальність і необхідність її страхування.
30. Екологічне страхування, страхування відповідальності підприємств - джерел підвищеної небезпеки.

1.6. СПИСОК НОРМАТИВНИХ АКТІВ ТА ЛІТЕРАТУРИ

Про страхування : Закон України від 07.03.96 № 86/96-ВР (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/85/96-вр/>.

Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг : Закон України від 12.07.2001 р. № 2664-III (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2664-14/>.

Нечипорук Л.В. Закон України «О страховании»: Комментарий. Издание четвертое, переработанное и дополненное – Х.: ООО «Одиссей», 2010 – 296 с.

Нечипорук Л.В. Модернізація страхового захисту в Україні // Вісник НУ «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого». Серія: Економічна теорія та право. – Х. : Право, 2012. – Вип. 2 (9). – С. 51 – 60.

Нечипорук Л.В. Формування та зміна форм соціалізації в інверсійному типі страхового ринку в умовах глобалізації // Безпека людського розвитку в правовій, соціальній державі : монографія / Л. С. Шевченко, О. А. Гриценко, Т. М. Камінська, Л.В. Нечипорук та ін. ; за заг. ред. Л. С. Шевченко. – Х. : НУ «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого», 2013. – 850 с. (гл. 8, с. 407-536)

Страховання : підручник / [Базилевич В. Д., Базилевич К. С., Пікус Р. В. та ін.] ; за ред. В. Д. Базилевича. – К. : Знання, 2008. – 1019 с.

Страховання: практикум : навч. посіб. / [Базилевич В.Д., Пікус Р.В., Приказюк Н.В. та ін.] 2-ге вид., переробл. і допов.; за ред. Базилевича В.Д. – К.: Знання, 2011. – 607 с.

2. ЮРИДИЧНІ ОСНОВИ СТРАХОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Страхові правовідносини регулюються нормами цивільного права, адміністративного права, фінансового права. Регулювання страхової діяльності здійснюється також нормами конституційного, фінансового, кримінального та інших галузей права.

Мета вивчення дисципліни «Юридичні основи страхової діяльності» – поглиблення теоретичних знань студентів у сфері загально визначених понять, що прийняті в страховій діяльності, розвиток уміння самостійно аналізувати їх законодавче оформлення,

Завданнями навчальної дисципліни є:

допомогти студентам глибше засвоїти основні положення юридичних основ страхової діяльності;

навчити студентів формулювати й викладати свої думки і висновки, застосовувати теоретичні положення відповідно до практичних вимог законодавства;

виробити вміння застосовувати норми страхового законодавства при захисті майнових інтересів фізичних та юридичних осіб у випадку заподіяння шкоди;

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент *повинен знати:*

основні загальнотеоретичні положення юридичних основ страхової діяльності, поняття й категорії;

джерела юридичних основ страхової діяльності;

поняття та особливості страхових правовідносин;

основних учасників страхових правовідносин;

загальні положення про договір страхування

Студенти також *повинні вміти:*

використовувати отримані знання на семінарських заняттях при розгляді різних практичних аспектів страхової діяльності;

укладати договори особистого страхування, страхування майна та страхування цивільної відповідальності.

Форма контролю: залік.

2.1. ЗАГАЛЬНИЙ РОЗРАХУНОК ГОДИН ЛЕКЦІЙ, ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ І САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

№	Теми	Навчальних годин			
		Лекції	Практичні заняття	Самостій на робота	Усього
1.	Договір страхування: порядок укладення та виконання	4	2	8	14
2.	Правове регулювання страхової діяльності в Україні	4	2	7	13
3.	Державний нагляд за страховою діяльністю	2		7	9
4.	Ліцензування страхової діяльності в Україні	2		7	9
	Усього	12	4	29	45

2.2. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Договір страхування: порядок укладення та виконання

Страховий договір як підстава виникнення страхового зобов'язання (поняття, форма, порядок укладання, істотні умови договору страхування). Структура договору і зміст його основних розділів. Шедулярна форма страхового договору.

Заява на страхування. Загальні і специфічні питання в заяві на страхування. Форма подання. Значення.

Страховий поліс, страховий сертифікат, ковернота. Зміст страхового полісу. Його зв'язок з правилами страхування. Структура страхового полісу.

Врегулювання вимог страхувальника щодо відшкодування збитків. Дії страхувальника при настанні страхової події. Дії страховика щодо розслідування характеру і розміру збитків. Страховий акт. Виплата відшкодування. Система страхового забезпечення. Франшиза. Винятки.

Тема 2. Правове регулювання страхової діяльності в Україні

Система нормативно-правових актів, що регулюють страхову діяльність в Україні. Органи державної влади, уповноважені примати акти загальнообов'язкової та індивідуальної сфери дії.

Суб'єкти ринку страхових послуг. Об'єднання страховиків. Правовий статус страховиків і посередників на ринку страхових послуг. Страхові агенти і страхові брокери.

Види страхових компаній і порядок їх створення. Стратегія страхової компанії. Організаційна структура страхової компанії. Ресурси страхової компанії. Органи управління страховою компанією та їх функції. Об'єднання страховиків та їх функції.

Умови роботи іноземних страховиків на українському ринку страхування.

Тема 3. Державний нагляд за страховою діяльністю

Державний нагляд за страховою діяльністю, його необхідність і функції. Права органів нагляду у відношенні страхових компаній. Форми припинення монополістичної діяльності і несумлінної конкуренції на страховому ринку. Державне регулювання страхової діяльності за кордоном.

Тема 4. Ліцензування страхової діяльності в Україні

Ліцензування страхової діяльності. Класифікація видів діяльності, що ліцензуються. Умови одержання ліцензії, вимоги щодо розміру сплаченого статутного капіталу та інших власних засобів. Порядок видачі ліцензії. Обмеження, призупинення і відклик ліцензії на здійснення страхової діяльності.

2.3. ТЕМАТИКА ЛЕКЦІЙ

Лекція 1. Договір страхування: порядок укладення та виконання

1. Страховий договір як підстава виникнення страхового зобов'язання (поняття, форма, порядок укладання, істотні умови договору страхування).

2. Структура договору і зміст його основних розділів. Шедулярна форма страхового договору.

3. Заява на страхування. Загальні і специфічні питання в заяві на страхування. Форма подання. Значення.

4. Страховий поліс, страховий сертифікат, ковернота. Зміст страхового полісу. Його зв'язок з правилами страхування. Структура страхового полісу.

Лекція 2. Договір страхування: порядок укладення та виконання

1. Врегулювання вимог страхувальника щодо відшкодування збитків.

2. Дії страхувальника при настанні страхової події.

3. Дії страховика щодо розслідування характеру і розміру збитків.

4. Страховий акт. Виплата відшкодування. Система страхового забезпечення. Франшиза. Винятки.

Лекція 3. Правове регулювання страхової діяльності в Україні

1. Система нормативно-правових актів, що регулюють страхову діяльність в Україні.

2. Органи державної влади, уповноважені примати акти загальнообов'язкової та індивідуальної сфери дії.

3. Суб'єкти ринку страхових послуг. Об'єднання страховиків.

4. Правовий статус страховиків і посередників на ринку страхових послуг. Страхові агенти і страхові брокери.

Лекція 4. Правове регулювання страхової діяльності в Україні

1. Види страхових компаній і порядок їх створення.
2. Стратегія страхової компанії.
3. Організаційна структура страхової компанії. Органи управління страховою компанією та їх функції.
4. Об'єднання страховиків та їх функції.
5. Умови роботи іноземних страховиків на українському ринку страхування.

Лекція 5. Державний нагляд за страховою діяльністю

1. Державний нагляд за страховою діяльністю, його необхідність і функції.
2. Права органів нагляду у відношенні страхових компаній.
3. Форми припинення монополістичної діяльності і несумлінної конкуренції на страховому ринку.
4. Державне регулювання страхової діяльності за кордоном.

Лекція 6. Ліцензування страхової діяльності в Україні

1. Ліцензування страхової діяльності.
2. Класифікація видів діяльності, що ліцензуються.
3. Умови одержання ліцензії, вимоги щодо розміру сплаченого статутного капіталу та інших власних засобів.
4. Порядок видачі ліцензії. Обмеження, призупинення і відклик ліцензії на здійснення страхової діяльності.

2.4. ПЛАНИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Тема 1. Договір страхування: порядок укладення та виконання

1. Страховий договір як підстава виникнення страхового зобов'язання (поняття, форма, порядок укладання, істотні умови договору страхування).
2. Структура договору і зміст його основних розділів.
3. Заява на страхування. Страховий поліс, страховий сертифікат, ковернота. Зміст страхового полісу. Його зв'язок з правилами страхування. Структура страхового полісу.
4. Врегулювання вимог страхувальника щодо відшкодування збитків.
5. Дії страхувальника при настанні страхової події.
6. Дії страховика щодо розслідування характеру і розміру збитків.

Тема 2. Правове регулювання страхової діяльності в Україні

1. Система нормативно-правових актів, що регулюють страхову діяльність в Україні.
2. Органи державної влади, уповноважені примати акти загальнообов'язкової та індивідуальної сфери дії.
3. Правовий статус страховиків і посередників на ринку страхових послуг. Страхові агенти і страхові брокери.
4. Види страхових компаній і порядок їх створення.
5. Умови роботи іноземних страховиків на українському ринку страхування.

2.5. КОНТРОЛЬНІ ЗАПИТАННЯ

1. Страховий договір як підстава виникнення страхового зобов'язання (поняття, форма, порядок укладання, істотні умови договору страхування).
2. Структура договору і зміст його основних розділів. Шедулярна форма страхового договору.

3. Заява на страхування. Загальні і специфічні питання в заяві на страхування. Форма подання. Значення.
4. Страховий поліс, страховий сертифікат, ковернота.
5. Зміст страхового полісу. Його зв'язок з правилами страхування. Структура страхового полісу.
6. Врегулювання вимог страхувальника щодо відшкодування збитків.
7. Дії страхувальника при настанні страхової події.
8. Дії страховика щодо розслідування характеру і розміру збитків.
9. Система нормативно-правових актів, що регулюють страхову діяльність в Україні.
10. Органи державної влади, уповноважені примати акти загальнообов'язкової та індивідуальної сфери дії.
11. Суб'єкти ринку страхових послуг. Об'єднання страховиків.
12. Правовий статус страховиків і посередників на ринку страхових послуг.
13. Страхові агенти і страхові брокери.
14. Види страхових компаній і порядок їх створення.
15. Стратегія страхової компанії. Організаційна структура страхової компанії.
16. Об'єднання страховиків та їх функції.
17. Умови роботи іноземних страховиків на українському ринку страхування.
18. Державний нагляд за страховою діяльністю, його необхідність і функції.
19. Права органів нагляду у відношенні страхових компаній.
20. Форми припинення монополістичної діяльності і несумлінної конкуренції на страховому ринку.
21. Державне регулювання страхової діяльності за кордоном.
22. Ліцензування страхової діяльності.
23. Класифікація видів діяльності, що ліцензуються.

24. Умови одержання ліцензії, вимоги щодо розміру сплаченого статутного капіталу та інших власних засобів.

25. Порядок видачі ліцензії. Обмеження, призупинення і відклик ліцензії на здійснення страхової діяльності.

26.

2.6. СПИСОК НОРМАТИВНИХ АКТІВ ТА ЛІТЕРАТУРИ

Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. № 436-IV (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/436-15>.

Податковий кодекс України від 02.12.2010р. № 2755-VI (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : 43 <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.

Про господарські товариства : Закон України від 19.09.1991 р. № 1576-XII (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1576-12>.

Про затвердження Методики формування резервів із страхування життя [Електронний ресурс] / Розпорядження Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг від 27.01.2004 № 24. – Режим доступу : [http://www.dfp.gov.ua/217.html?&tx_ttnews\[pointer\]=40&tx_ttnews\[tt_news\]=4459&tx_ttnews\[backPid\]=792&cHash=32d5b62393](http://www.dfp.gov.ua/217.html?&tx_ttnews[pointer]=40&tx_ttnews[tt_news]=4459&tx_ttnews[backPid]=792&cHash=32d5b62393)

Про затвердження Положення про обов'язкове особисте страхування від нещасних випадків на транспорті: Постанова КМУ від 14.08.1996 р. № 959 (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/959-96-п>.

Про затвердження Положення про порядок провадження діяльності страховими посередниками : Постанова КМУ від 18.12.1996 р. № 1523 (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1523-96-п>.

Про затвердження Порядку складання звітних даних страховиків : Розпорядження Держфінпослуг України від 03.02.2004 р. № 39 (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.dfp.gov.ua/217.html>.

Про затвердження Правил формування, обліку та розміщення страхових резервів за видами страхування, іншими, ніж страхування життя [Електронний

ресурс] / Розпорядження Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг від 17.12.2004 № 3104. – Режим доступу : [http://www.dfp.gov.ua/217.html?&tx_ttnews\[pointer\]=37&tx_ttnews\[tt_news\]=2829&tx_ttnews\[backPid\]=792&cHash=33681c3712](http://www.dfp.gov.ua/217.html?&tx_ttnews[pointer]=37&tx_ttnews[tt_news]=2829&tx_ttnews[backPid]=792&cHash=33681c3712)

Про затвердження Рекомендацій щодо аналізу діяльності страховиків : Розпорядження Держфінпослуг від 17.03.2005 р. № 3755 (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.dfp.gov.ua/files/RK-3775.pdf>.

Про обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів : Закон України Закон від 01.07.2004 р. № 1961-IV (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1961-15/>.

Про страхування : Закон України від 07.03.96 № 86/96-ВР (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/85/96-вр/>.

Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг : Закон України від 12.07.2001 р. № 2664-III (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2664-14/>.

Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 436-IV (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua>. 1

Господарське право: підручник / Д.В. Задихайло, В.М. Пашков, Р.П. Бойчук та ін.; за заг. ред.: Д.В. Задихайла, В.М. Пашкова. – Х.: Право, 2012. – 696 с.

Нечипорук Л.В. Закон України «О страховании»: Комментарий. Издание четвертое, переработанное и дополненное – Х.: ООО «Одиссей», 2010 – 296 с.

Фінансове право: підручник / М.П. Кучерявенко, Д.О. Білінський, О.О. Дмитрук та ін.; за ред. М.П. Кучерявенка. – Х.: Право, 2013. – 400 с.

Цивільне право: підручник / за ред.: В.І. Борисової, І.В. Спасибо-
Фатєєвої, В.Л. Яроцького. – Х.: Право, 2014. – Т. 2. – 815 с.

3. ФІНАНСИ СТРАХОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ

Предметом навчальної дисципліни є вивчення механізму формування та розміщення страхового капіталу страхових організацій, ознайомлення з методикою побудови страхових тарифів, платоспроможністю та фінансовою стійкістю страхових організацій.

Дисципліна «Фінанси страхових організацій» надає можливості оцінити результативність діяльності страховиків, їх здатність виконувати свої зобов'язання, визначити адекватність формування вартості страхових послуг, встановити напрями розміщення ресурсів страхових компаній.

Мета дисципліни: оволодіння знаннями з опрацювання і реалізації управлінських рішень із комплексу питань, що забезпечують раціональне формування й використання потенціалу страхових компаній при гармонізації фінансових інтересів споживачів страхових послуг, власників і персоналу страхових компаній, посередників та держави.

При вивченні дисципліни «Фінанси страхових організацій» студенти повинні:

знати особливості формування доходів та витрат страхових компаній, форм залучення та розміщення капіталу, проведення перестраховування і співстрахування, проведення інвестиційної, попереджувальної та антикризової діяльності;

уміти: здійснити оцінку платоспроможності та фінансового стану страхових компаній, визначити відповідність вимогам страхових резервів, розрахувати суму податків, що сплачуються страховими організаціями та страхувальниками.

Форма контролю: залік

3.1. ЗАГАЛЬНИЙ РОЗРАХУНОК ГОДИН ЛЕКЦІЙ, ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ І САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

№	Теми	Навчальних годин			
		Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	Усього
1.	Фінанси страхових компаній. Страхові резерви.	2	1	6	9
2.	Фінансова надійність страхової компанії	2	1	4	7
3.	Перестраховування	2		4	6
4.	Оподаткування страхової діяльності в Україні	2	2	4	8
	Усього	8	4	18	30

3.2. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Фінанси страхових компаній. Страхові резерви.

Статутний капітал страхових організацій. Власний і залучений капітал. Фінансовий потенціал страховика. Інвестиційна діяльність страхових компаній. Основні показники господарської діяльності страхової компанії. Доходи страхової компанії. Витрати страхової компанії. Фінансові результати діяльності страхової компанії. Фінансова і статистична звітність страхових організацій. Баланс страхової компанії й оподаткування. План рахунків страхової компанії. Структура балансу страхової компанії. Оподаткування страхових компаній. Страхові резерви. Класифікація резервів. Резерви по страхуванню життя. Технічні резерви. Правила розміщення страхових резервів.

Тема 2. Фінансова надійність страхової компанії

Поняття фінансової надійності страховика та її значення. Чинники фінансової стійкості страховика. Формування збалансованого страхового портфеля. Відбір ризиків. Оцінка і контроль платоспроможності страхової

компанії. Поняття платоспроможності та умови її забезпечення. Показники платоспроможності. Показники платоспроможності українських страховиків. Оцінка платоспроможності в країнах Європейського союзу. Фінансове планування та бюджетування в страхових організаціях

Фінансовий моніторинг у страховій організації.

Тема 3. Перестраховання

Перестраховання як метод забезпечення фінансової надійності. Сутність перестраховання, його роль у забезпеченні гарантій страхового захисту. Співстраховання. Основні терміни перестраховання. Основні методи перестраховання: факультативне й облігаторне. Види перестраховання. Пропорційне перестраховання і відповідні йому види договорів: ексцедентний, квотний, квотно-ексцедентний. Непропорційне перестраховання і відповідні йому види договорів: договір ексцедента збитків; договір ексцедента збитковості. Перестраховальні пули. Ціна перестраховання. Перестраховальна комісія. Тантьєма. Депо премій. Фінансове перестраховання. Організація перестраховання в Україні і в світі. Міжнародні стандарти в системі забезпечення фінансової безпеки страхового та перестрахового ринків (SOLVENCY II).

Тема 4. Оподаткування страхової діяльності в Україні

Сутність оподаткування страхової діяльності. Особливості оподаткування діяльності страхових організацій. Оподаткування податком на прибуток. Склад доходів страховиків. Витрати страховиків. Оподаткування податком на додану вартість. Сплата страховими організаціями податку на майно. Оподаткування доходів страховика, отриманих від інших видів діяльності.

Особливості оподаткування страхувальників за умов понесення витрат, пов'язаних із отриманням страхових послуг.

3.3. ТЕМАТИКА ЛЕКЦІЙ

Лекція 1. Фінанси страхових компаній. Страхові резерви.

1. Статутний капітал страхових компаній. Власний і залучений капітал.
2. Інвестиційна діяльність страхових компаній.
3. Доходи та витрати страхової компанії. Фінансові результати діяльності страхової компанії.
4. Страхові резерви. Класифікація резервів. Правила розміщення страхових резервів.

Лекція 2. Фінансова надійність страхової компанії

1. Поняття фінансової надійності страховика та її значення.
2. Чинники фінансової стійкості страховика. Формування збалансованого страхового портфеля. Відбір ризиків.
3. Поняття платоспроможності страхової компанії. та умови її забезпечення. Показники платоспроможності.
4. Фінансове планування та бюджетування в страхових організаціях

Лекція 3. Перестраховування

1. Перестраховування та співстраховування як методи забезпечення фінансової надійності страхових операцій.
2. Основні методи перестраховування: факультативне й облігаторне.
3. Пропорційне перестраховування і непропорційне перестраховування і відповідні їм види договорів.

Лекція 4. Оподаткування страхової діяльності в Україні

1. Особливості оподаткування діяльності страхових організацій.
2. Оподаткування податком на прибуток. Оподаткування доходів страховика, отриманих від інших видів діяльності.
3. Особливості оподаткування страхувальників за умов понесення витрат, пов'язаних із отриманням страхових послуг.

3.4. ПЛАНИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Тема 1. Фінанси страхових компаній. Страхові резерви. Фінансова надійність страхової компанії

1. Статутний капітал страхових компаній. Власний і залучений капітал.
2. Доходи та витрати страхової компанії. Фінансові результати діяльності страхової компанії.
3. Страхові резерви. Класифікація резервів. Правила розміщення страхових резервів.
4. Поняття фінансової надійності страховика та її значення.
5. *Бізнес-завдання «Формування фінансового плану та бюджетування в страхових організаціях»*

Тема 2. Оподаткування страхової діяльності в Україні

1. Особливості оподаткування діяльності страхових організацій.
2. Оподаткування податком на прибуток. Оподаткування доходів страховика, отриманих від інших видів діяльності.
3. Особливості оподаткування страхувальників за умов понесення витрат, пов'язаних із отриманням страхових послуг.

3.5. КОНТРОЛЬНІ ЗАПИТАННЯ

1. Питання фінансової надійності страховика. Платоспроможність страховика, умови її забезпечення.
2. Вимоги до капіталу страховика.
3. Формування збалансованого страхового портфеля. Фінансові методи забезпечення надійності страхових компаній
4. Перестраховування як метод забезпечення фінансової надійності.
2. Зміст і порядок державного регулювання розміщення коштів страхових резервів.
3. Необхідність і сутність перестраховування. Суб'єкти перестраховування та їх характеристика.

4. Методи перестраховання: факультативне перестраховання, облігаторне перестраховання.
5. Форми проведення перестраховальних операцій: пропорційне перестраховання, непропорційне перестраховання.
6. Співстраховання й механізм його застосування.
7. Склад доходів страховиків: доходи від страхової діяльності, доходи від інвестування тимчасово вільних коштів, інші доходи.
8. Доходи від страхової діяльності. Зароблені страхові премії та порядок їх визначення.
9. Доходи від інвестування тимчасово вільних коштів та їх різновидності. Інші доходи страховиків.
10. Склад і економічний зміст витрат страховиків. Собівартість страхової послуги та її елементи.
11. Прибуток страховиків. Визначення прибутку від страхової та інвестиційної діяльності.
12. Оподаткування прибутків, отриманих від страхової діяльності при ризикових видах страхування і при страхуванні життя.
13. Оподаткування прибутків від інвестиційних та інших операцій.
14. Розподіл (використання) чистого прибутку після оподаткування. Утворення вільних резервів страховиків.
15. Поняття фінансової надійності страховика та її значення. Фінансові методи забезпечення надійності страхових компаній.
16. Платоспроможність страховика. Фактичний і нормативний запаси платоспроможності страховика та порядок їх обчислення.
17. Страховий капітал страховика та його значення у забезпеченні фінансової надійності.
18. Страхові резерви. Класифікація резервів
19. Значення та характеристика страхових резервів страхової компанії.
20. Особливості оподаткування страхувальників за умов понесення витрат, пов'язаних із отриманням страхових послуг.

3.6. СПИСОК НОРМАТИВНИХ АКТІВ ТА ЛІТЕРАТУРИ

Про затвердження Методики формування резервів із страхування життя [Електронний ресурс] / Розпорядження Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг від 27.01.2004 № 24. – Режим доступу : [http://www.dfp.gov.ua/217.html?&tx_ttnews\[pointer\]=40&tx_ttnews\[tt_news\]=4459&tx_ttnews\[backPid\]=792&cHash=32d5b62393](http://www.dfp.gov.ua/217.html?&tx_ttnews[pointer]=40&tx_ttnews[tt_news]=4459&tx_ttnews[backPid]=792&cHash=32d5b62393)

Про затвердження Правил формування, обліку та розміщення страхових резервів за видами страхування, іншими, ніж страхування життя [Електронний ресурс] / Розпорядження Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг від 17.12.2004 № 3104. – Режим доступу : [http://www.dfp.gov.ua/217.html?&tx_ttnews\[pointer\]=37&tx_ttnews\[tt_news\]=2829&tx_ttnews\[backPid\]=792&cHash=33681c3712](http://www.dfp.gov.ua/217.html?&tx_ttnews[pointer]=37&tx_ttnews[tt_news]=2829&tx_ttnews[backPid]=792&cHash=33681c3712) – Назва з екрану.

Про страхування [Електронний ресурс] : Закон України від 07 березня 1996 р. № 85/96-ВР [зі змін.] – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=85%2F96-%E2%F0>

Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг [Електронний ресурс] : Закон України № 2664-III від 12.07.2001р. [зі змін.] – Режим доступу : <http://nfp.gov.ua/docs/48.html>

Гаманкова О.О. Оподаткування страхових компаній та його вплив на розвиток ринку страхових послуг в Україні / О.О.Гаманкова // Вісник Київського національного університету ім. Тараса Шевченка. Серія «Економіка». – К.: КНУ, 2006. – Вип. 81 – 82 – С. 13 – 14.

Гаманкова О.О. Особливості оподаткування страховиків / Науково-практичний коментар до Податкового кодексу України: в 3-х т. / кол. авторів. 2-ге вид., доп. та перероб. – К.: Міністерство фінансів України, ДННУ «Академія фінансового управління», Національний університет ДПС України, 2011.

Гаманкова О.О. Фінанси страхових організацій: [навч. посіб.] / О.О.Гаманкова. – К.: КНЕУ, 2007. – 328 с.

Гаманкова О.О. Фінансова стійкість та платоспроможність страхової організації / О.О.Гаманкова // Вісник Київського національного університету

ім. Тараса Шевченка. Серія «Економіка». - К.: КНУ, 2007. – Вип. 94 – 95. – С.18 – 23.

Деркач, О. М. Міжнародні стандарти в системі забезпечення фінансової безпеки страхового та перестрахового ринків (SOLVENCY II) / О. М. Деркач, Л. С. Остапенко // Страховий і перестраховий ринки в епоху глобалізації : моногр. / О. В. Козьменко, С. М. Козьменко, Т. А. Васильєва та ін. – Суми : Університетська книга, 2011. – С. 323-331.

Кучерявенко М. П. Податкове право : підруч. для студ. ВНЗ / М. П. Кучерявенко; Нац. ун-т «Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого». – Х. : Право, 2013. – 533 с.

Нечипорук Л.В. Закон України «О страховании»: Комментарий. Издание четвертое, переработанное и дополненное – Х.: ООО «Одиссей», 2010 – 296 с.

Нечипорук Л.В. Закон України «О страховании»: Комментарий. Издание четвертое, переработанное и дополненное – Х.: ООО «Одиссей», 2010 – 296 с.

Нечипорук Л.В. Особливості перестраховування в умовах глобалізації // Вісник Національної юридичної академії України імені Ярослава Мудрого. Серія: Економічна теорія та право. – Х. : Право, 2011. – № 2 (5). – С. – 48 –57.

Нечипорук Л.В. Страховий ринок: закономірності становлення та розвитку в умовах глобалізації : монографія / Л.В.Нечипорук. – Х. : Право, 2010. – 280 с.

Податковий кодекс України : науково-практичний коментар : у 3 ч. / М. П. Кучерявенко, І. Л. Самсін, І. Х. Темкіжев та ін. ; за ред. М. П. Кучерявенка та І. Х. Темкіжева. – Х. : Право, 2012. – Ч. 2. – 826 с.

Податковий кодекс України : науково-практичний коментар : у 3 ч. / М. П. Кучерявенко, І. Л. Самсін, І. Х. Темкіжев та ін. ; за ред. М. П. Кучерявенка та І. Х. Темкіжева. – Х. : Право, 2012. Ч. 3. – 608 с.

Податковий кодекс України : науково-практичний коментар :у 3 ч. / М. П. Кучерявенко, І. Л. Самсін, І. Х. Темкіжев та ін. ; заред. М. П. Кучерявенка та І. Х. Темкіжева. – Х. : Право, 2012. – Ч. 1. – 810 с.

Страховання : підручник / [Базилевич В. Д., Базилевич К. С., Пікус Р. В. та ін.] ; за ред. В. Д. Базилевича. – К. : Знання, 2008. – 1019 с.

4. СТРАХОВІ ПОСЛУГИ

Одним з обов'язкових атрибутів розбудови соціально орієнтованої ринкової економіки є наявність у країні можливостей надійного страхового захисту майнових інтересів суб'єктів господарювання та кожного громадянина на випадок втрат, зумовлених ризиковими обставинами. Створення та нарощування в Україні належного ринку страхових послуг вимагає оволодіння як зі сторони продавців, так і споживачів цих послуг, спеціальними знаннями, які дають змогу здійснювати страховий бізнес на цивілізованих і взаємовигідних засадах, що доводить актуальність і необхідність вивчення студентами зазначеної дисципліни.

Предметом дисципліни є система відносин між сторонами страхової угоди з приводу купівлі-продажу страхових послуг.

Метою вивчення дисципліни є формування знань з організації роботи страховиків щодо забезпечення потреб юридичних осіб і громадян у страхових послугах.

Завданнями вивчення дисципліни є: з'ясування необхідності і сутності страхових послуг, засвоєння методів організації роботи страхових компаній щодо реалізації страхових послуг; вивчення умов надання страхових послуг з основних видів особистого, майнового страхування, страхування відповідальності.

Студент повинен *знати* сутність страхової послуги та усвідомлювати її об'єктивну необхідність; зміст страхового маркетингу, його завдань та принципів; характеристики основних каналів просування страхових послуг до споживачів, переваги та недоліки окремих каналів; детальну характеристику окремих видів страхових послуг із загального страхування та страхування життя.

Студент повинен вміти: по завершенню курсу студент повинен мати сучасне уявлення про послуги, що їх пропонують страхові компанії фізичним і юридичним особам в умовах ринкових відносин, вміти використовувати набуті знання в різних ситуаціях.

Форма контролю: залік.

4.1. ЗАГАЛЬНИЙ РОЗРАХУНОК ГОДИН ЛЕКЦІЙ, ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ І САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

№	Теми	Навчальних годин			
		Лекції	Практичні заняття	Самостій на робота	Усього
1.	Страховий ринок. Страхові послуги та методи їх реалізації	2	2	4	8
2.	Страхування життя і пенсій	4	2	4	10
3.	Страхування від нещасних випадків	2	2	4	8
4.	Медичне страхування	2	2	4	8
5.	Страхування майна та фінансово-кредитних ризиків юридичних та фізичних осіб	2	2	4	8
6.	Автотранспортне страхування	4	3	5	12
7	Страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів	4	3	5	12
8	Сільськогосподарське страхування	2	2	5	9
	Усього	22	18	35	75

4.2. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Страховий ринок. Страхові послуги та методи їх реалізації

Загальна характеристика страхового ринку. Поняття і склад комплексного страхового ринку. Структура страхового ринку. Інфраструктура страхового ринку.

Тенденції розвитку страхових ринків. Особливості організації і розвитку страхових ринків в зарубіжних країнах.

Ознаки, що характеризують страхову послугу. Економічна необхідність надання страхових послуг фізичним і юридичним особам і розширення їх асортименту.

Страховий маркетинг. Системи продажу страхових послуг. Безпосередній продаж: переваги й недоліки. Продаж через посередників: переваги і недоліки.

Тема 2. Страхування життя і пенсій

Економічна сутність страхування життя. Типи програм страхування життя. Ризикове страхування життя. Страхування на дожиття і на випадок смерті. Пенсійне страхування життя. Програми страхування життя з додатковими ризиками. Показники діяльності із страхування життя.

Правові аспекти страхування життя і пенсій.

Тема 3. Страхування від нещасних випадків

Економічна сутність страхування від нещасних випадків. Порядок і умови виплати страхових сум. Обов'язкове особисте страхування працівників відомчої та сільської пожежної охорони. Обов'язкове особисте страхування життя і здоров'я спеціалістів ветеринарної медицини. Обов'язкове особисте страхування від нещасних випадків на транспорті.

Правові аспекти страхування від нещасних випадків.

Тема 4. Медичне страхування

Економічна сутність медичного страхування. Добровільне медичне страхування. Медичне страхування громадян, які виїждять за кордон. Організація роботи страхової компанії щодо забезпечення медичного страхування. Послуги з медичного асистансу. Умови й особливості укладання договору

Правові аспекти медичного страхування.

Тема 5. Страхування майна та фінансово-кредитних ризиків юридичних та фізичних осіб

Економічна сутність страхування майна: предмети, об'єкти, суб'єкти і види страхування; страхові ризики; страхова премія і страхові тарифи; виплата страхового відшкодування.

Страхування ризиків, пов'язаних із предметом застави. Страхування кредитів. Особливості страхування інвестиційних ризиків. Страхування виданих гарантій і прийнятих гарантій. Страхування експортних і кредитних ризиків.

Правові аспекти страхування майна та фінансово-кредитних ризиків юридичних та фізичних осіб.

Тема 6. Автотранспортне страхування

Економічна сутність автотранспортного страхування. Ризики автотранспортного страхування. КАСКО. Страхова премія і страхові тарифи; виплата страхового відшкодування.

Оцінка і відшкодування збитків, завданих внаслідок автотранспортних ризиків. Транспортне страхування вантажів (страхування КАРГО).

Програми Технічного асистансу «Допомога в дорозі» на території України та Європи.

Правові аспекти автотранспортного страхування.

Тема 7. Страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів

Економічна сутність обов'язкового страхування цивільної відповідальності власників транспортних засобів (ОСЦПВВНТЗ). Страховий інтерес. Поняття і порядок розрахунку страхової премії за договором ОСЦПВВНТЗ. Страхові тарифи по ОСЦПВВНТЗ. Поняття і види коефіцієнтів при розрахунку страхової премії. Поняття і склад страхової суми по ОСЦПВВНТЗ. Централізовані фонди МТСБУ.

Правове регулювання відносин по ОСЦПВВНТЗ. Загальна характеристика договору ОСЦПВВНТЗ, порядок його укладення. Страховий поліс ОСЦПВВНТЗ.

Правовий статус учасників відносин по ОСЦПВВНТЗ. Страховик. Правовий статус страхувальника. Водій транспортного засобу. Правове становище потерпілого.

Об'єкт обов'язкового страхування. Поняття страхового випадку за договором обов'язкового страхування. Випадки, які не є страховими.

Максимальний розмір страхової виплати з відшкодування шкоди, заподіяної майну потерпілого, з відшкодування шкоди, заподіяної життю та здоров'ю потерпілого. Порядок визначення розміру страхового відшкодування при ОСЦПВВНТЗ за шкоду, завдану майну. Експертиза при настанні страхового випадку. Порядок визначення розміру страхового забезпечення за шкоду життю чи здоров'ю.

Тема 8. Сільськогосподарське страхування

Поняття та види сільськогосподарського страхування. Види обов'язкового страхування: страхування життя і здоров'я спеціалістів ветеринарної медицини; страхування тварин на випадок загибелі, знищення, вимушеного забою, від хвороб, стихійних лих та нещасних випадків; страхування відповідальності виробників (постачальників) продукції тваринного походження, ветеринарних препаратів, субстанцій за шкоду, заподіяну третім особам; страхування цивільної відповідальності суб'єктів господарювання за шкоду, яку може бути заподіяно довіллю або здоров'ю людей під час зберігання та застосування пестицидів і агрохімікатів.

Умови, порядок та принципи страхування сільськогосподарської продукції з державною підтримкою. Суб'єкти і предмет договору страхування сільськогосподарської продукції з державною підтримкою.

Умови страхування площ посівів озимих зернових сільськогосподарських культур з державною підтримкою від сільськогосподарських ризиків на період перезимівлі.

Аграрний страховий пул.

4.3. ТЕМАТИКА ЛЕКЦІЙ

Лекція 1. Страховий ринок. Страхові послуги та методи їх реалізації

1. Загальна характеристика страхового ринку. Поняття і склад комплексного страхового ринку. Структура страхового ринку. Інфраструктура страхового ринку.

2. Тенденції розвитку страхових ринків. Особливості організації і розвитку страхових ринків в зарубіжних країнах.

3. Ознаки, що характеризують страхову послугу.

4. Системи продажу страхових послуг. Безпосередній продаж: переваги й недоліки. Продаж через посередників: переваги і недоліки.

Лекція 2. Страхування життя і пенсій

1. Економічна сутність страхування життя.

2. Типи програм страхування життя. Ризикове страхування життя. Страхування на дожиття і на випадок смерті.

3. Пенсійне страхування життя. Програми страхування життя з додатковими ризиками. Показники діяльності із страхування життя.

Лекція 3. Страхування життя і пенсій

1. Правові аспекти страхування життя і пенсій.

2. Правовий статус учасників відносин по страхуванню життя і пенсій.

Лекція 4. Страхування від нещасних випадків

1. Правові аспекти страхування від нещасних випадків.

2. Обов'язкове особисте страхування працівників відомчої та сільської пожежної охорони.

3. Обов'язкове особисте страхування життя і здоров'я спеціалістів ветеринарної медицини.

4. **Обов'язкове особисте страхування від нещасних випадків на транспорті.**

Лекція 5. Медичне страхування

1. Правові аспекти медичного страхування.

2. Умови й особливості укладання договору добровільного медичного страхування

Лекція 6. Страхування майна та фінансово-кредитних ризиків юридичних та фізичних осіб

1. Правові аспекти страхування майна та фінансово-кредитних ризиків юридичних та фізичних осіб.

2. Умови й особливості укладання договору

Лекція 7. Автотранспортне страхування

1. Економічна сутність автотранспортного страхування.

2. Ризики автотранспортного страхування. КАСКО.

3. Страхова премія і страхові тарифи; виплата страхового відшкодування.

4. Оцінка і відшкодування збитків, завданих внаслідок автотранспортних ризиків.

5. Транспортне страхування вантажів (страхування КАРГО).

Лекція 8. Автотранспортне страхування

1. Правові аспекти автотранспортного страхування.

2. Правовий статус учасників відносин автотранспортного страхування.

Правове становище потерпілого.

Лекція 9. Страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів

1. Економічна сутність обов'язкового страхування цивільної відповідальності власників транспортних засобів (ОСЦПВВНТЗ). Страховий інтерес.

2. Страхові тарифи по ОСЦПВВНТЗ

3. Поняття і склад страхової суми по ОСЦПВВНТЗ.

4. Централізовані фонди МТСБУ.

Лекція 10. Страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів

1. Правове регулювання відносин по ОСЦПВВНТЗ. Загальна характеристика договору ОСЦПВВНТЗ, порядок його укладення. Страховий поліс ОСЦПВВНТЗ.

2. Правовий статус учасників відносин по ОСЦПВВНТЗ. Страховик. Правовий статус страхувальника. Водій транспортного засобу. Правове становище потерпілого.

3. Об'єкт обов'язкового страхування. Поняття страхового випадку за договором обов'язкового страхування. Випадки, які не є страховими.

4. Максимальний розмір страхової виплати з відшкодування шкоди, заподіяної майну потерпілого, з відшкодування шкоди, заподіяної життю та здоров'ю потерпілого.

5. Порядок визначення розміру страхового відшкодування при ОСЦПВВНТЗ за шкоду, завдану майну.

6. Порядок визначення розміру страхового забезпечення за шкоду життю чи здоров'ю.

Лекція 11. Сільськогосподарське страхування

1. Поняття та види сільськогосподарського страхування.

2. Умови, порядок та принципи страхування сільськогосподарської продукції з державною підтримкою. Суб'єкти і предмет договору страхування сільськогосподарської продукції з державною підтримкою.

3. Умови страхування площ посівів озимих зернових сільськогосподарських культур з державною підтримкою від сільськогосподарських ризиків на період перезимівлі.

4. Аграрний страховий пул.

4.4. ПЛАНИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Тема 1. Страховий ринок. Страхові послуги та методи їх реалізації

1. Загальна характеристика страхового ринку. Ознаки, що характеризують страхову послугу.

2. Системи продажу страхових послуг. Безпосередній продаж: переваги й недоліки.

3. Продаж через посередників: переваги і недоліки.

4. Банківський канал реалізації страхової послуги (на прикладі діяльності банків TOP 20)

5. *«Бізнес завдання» Роль реклами в просуванні страхових послуг до споживачів (на прикладі діяльності TOP 20 страхових організацій)*

Тема 2. Страхування життя і пенсій

1. Типи програм страхування життя. Ризикове страхування життя.

2. Страхування на дожиття і на випадок смерті.

3. Пенсійне страхування життя. Програми страхування життя з додатковими ризиками.

4. Дослідити зарубіжні ринки страхування життя. Встановити, який досвід зарубіжних країн в галузі страхування життя доцільно використати в Україні?

Тема 3. Страхування від нещасних випадків

1. Економічна сутність страхування від нещасних випадків.

2. Порядок і умови виплати страхових сум.

3. Види страхування від нещасних випадків.

4. Рішення задач.

Задача 1.

В тролейбусному депо працює 40 водіїв, 40 кондукторів і 2 контролерів-ревізорів. Визначить: 1) розмір страхових платежів за обов'язкове особове страхування від нещасних випадків на транспорті за цей персонал, якщо страховий тариф кожного з них становить 0,8% страхової суми; 2) загальну суму виплат, якщо з ним трапились такі випадки: один водій загинув в ДТП; двоє отримали інвалідність другої групи; 6 чоловік отримали травми, в наслідок яких були на лікарняному по 30 дні кожен.

Задача 2.

Громадянин Яремко В.К. Укладає договір добровільного страхування від нещасних випадків для себе, дружини і двох дітей віком 6 і 13 років. Страхові суми на кожен із застрахованих осіб становлять по 1000 грн. Страхові тарифи визначено в таких розмірах: для дорослих осіб – 1 % від страхової суми, для дітей віком до 10 років – 3 % і віком від 10 до 18 років – 5 % від страхової суми. Виплати відшкодувань для усіх застрахованих однакові і становлять: у випадку смерті внаслідок нещасного випадку – 100 % страхової суми; при встановленні інвалідності I групи - 90%, II групи – 75 %, III групи – 50% страхової суми; при лікуванні наслідків травми внаслідок нещасного випадку виплачується по 10 грн за один день лікування, але не більше 50% страхової суми. Визначить: 1) страховий платіж за страхування родини Яремко В.К.; 2) величину страхової виплати при умові, що сім'я постраждала в ДТП і отримала такі збитки: батько – інвалідність II групи, мати – інвалідність III групи, діти отримали травми, лікування котрих тривало по 25 днів.

Тема 4. Медичне страхування

1. Добровільне медичне страхування.

2. Організація роботи страхової компанії щодо забезпечення медичного страхування. Послуги з медичного асистансу.

3. Медичне страхування громадян, які виїждять за кордон.

4. Case-study «Проблеми впровадження медичного страхування в Україні».

Тема 5. Страхування майна та фінансово-кредитних ризиків юридичних та фізичних осіб

1. Економічна сутність страхування майна: предмети, об'єкти, суб'єкти
2. Види страхування; страхові ризики; страхова премія і страхові тарифи; виплата страхового відшкодування.
3. Страхування ризиків, пов'язаних із предметом застави.
4. Страхування кредитів. Особливості страхування інвестиційних ризиків.
5. *Case-study* «Оптимізація страхового забезпечення квартири в багатоповерховому будинку»

Тема 6. Автотранспортне страхування

1. Економічна сутність автотранспортного страхування. Ризики автотранспортного страхування.
2. КАСКО. КАРГО. Страхова премія і страхові тарифи; виплата страхового відшкодування.
3. Оцінка і відшкодування збитків, завданих внаслідок автотранспортних ризиків.

Задача

Автотранспортне підприємство заключило договір страхування транспортного засобу (ТЗ). В договорі страхування ТЗ в пункті «страхове відшкодування» визначений наступний порядок виплати страхового відшкодування у випадку загибелі транспортного засобу:

- при загибелі транспортного засобу, виплата страхового відшкодування проводиться в межах страхової суми, з урахуванням зносу застрахованого ТЗ, за період дії договору страхування. Знос враховується незалежно від зміни пробігу ТЗ з початку дії договору.

Знос ТЗ враховується наступним чином:

- на день укладання договору страхування знос ТЗ становить 20%;
- за перший місяць дії договору страхування - 5%;
- за другий місяць - 3%;
- за кожний наступний місяць – 1,5%.

Використавши данні з таблиці, визначити суму страхового відшкодування при загибелі ТЗ з урахуванням вказаних вище умов.

S	Страхова сума (USD)	188000
t	Строк від початку дії договору (міс.)	10
	Вартість залишків (деталей) знищеного ТЗ (USD)	112000

Тема 7. Страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів

1. Розрахунок страхової премії за договором ОСЦПВВНТЗ.
2. Поняття і склад страхової суми по ОСЦПВВНТЗ. Централізовані фонди МТСБУ.
3. Розрахунок страхової виплати з відшкодування шкоди, заподіяної майну потерпілого, з відшкодування шкоди, заподіяної життю та здоров'ю потерпілого.
5. *Case-study* «Оптимізація страхового забезпечення відповідальності автовласника»

Тема 8. Сільськогосподарське страхування

1. Поняття та види сільськогосподарського страхування.
2. Види обов'язкового страхування: страхування життя і здоров'я спеціалістів ветеринарної медицини; страхування тварин на випадок загибелі, знищення, вимушеного забою, від хвороб, стихійних лих та нещасних випадків; страхування відповідальності виробників (постачальників) продукції тваринного походження, ветеринарних препаратів, субстанцій за шкоду, заподіяну третім особам; страхування цивільної відповідальності суб'єктів господарювання за шкоду, яку може бути заподіяно довікілью або здоров'ю людей під час зберігання та застосування пестицидів і агрохімікатів.
3. Умови, порядок та принципи страхування сільськогосподарської продукції з державною підтримкою. Суб'єкти і предмет договору страхування сільськогосподарської продукції з державною підтримкою.

4. Умови страхування площ посівів озимих зернових сільськогосподарських культур з державною підтримкою від сільськогосподарських ризиків на період перезимівлі.

4.5. КОНТРОЛЬНІ ЗАПИТАННЯ

1. Загальна характеристика страхового ринку.
2. Ознаки, що характеризують страхову послугу.
3. Страховий маркетинг. Системи продажу страхових послуг.
4. Економічна сутність страхування життя. Типи програм страхування життя.
5. Ризикове страхування життя. Страхування на дожиття і на випадок смерті.
6. Пенсійне страхування життя.
7. Правові аспекти страхування життя і пенсій.
8. Економічна сутність страхування від нещасних випадків.
9. Обов'язкове особисте страхування працівників відомчої та сільської пожежної охорони.
10. Обов'язкове особисте страхування життя і здоров'я спеціалістів ветеринарної медицини.
11. Обов'язкове особисте страхування від нещасних випадків на транспорті.
12. Правові аспекти страхування від нещасних випадків.
13. Економічна сутність медичного страхування. Добровільне медичне страхування.
14. Медичне страхування громадян, які виїждять за кордон.
15. Організація роботи страхової компанії щодо забезпечення медичного страхування. Послуги з медичного асистансу.
16. Правові аспекти медичного страхування.
17. Економічна сутність страхування майна: предмети, об'єкти, суб'єкти і види страхування.
18. Страхування ризиків, пов'язаних із предметом застави.
19. Страхування кредитів.
20. Особливості страхування інвестиційних ризиків.
21. Правові аспекти страхування майна та фінансово-кредитних ризиків юридичних та фізичних осіб.

22. Економічна сутність автотранспортного страхування.
23. Ризики автотранспортного страхування.
24. КАСКО. Страхова премія і страхові тарифи; виплата страхового відшкодування.
25. КАРГО. Страхова премія і страхові тарифи; виплата страхового відшкодування.
26. Правові аспекти автотранспортного страхування.
27. Економічна сутність обов'язкового страхування цивільної відповідальності власників транспортних засобів (ОСЦПВВНТЗ).
28. Поняття і порядок розрахунку страхової премії за договором ОСЦПВВНТЗ. Страхові тарифи по ОСЦПВВНТЗ.
29. Поняття і склад страхової суми по ОСЦПВВНТЗ. Централізовані фонди МТСБУ.
30. Правове регулювання відносин по ОСЦПВВНТЗ.
31. Загальна характеристика договору ОСЦПВВНТЗ, порядок його укладення.
32. Страховий поліс ОСЦПВВНТЗ.
33. Правовий статус учасників відносин по ОСЦПВВНТЗ. Правове становище потерпілого.
34. Порядок визначення розміру страхового відшкодування при ОСЦПВВНТЗ за шкоду, завдану майну.
35. Порядок визначення розміру страхового забезпечення за шкоду життю чи здоров'ю при ОСЦПВВНТЗ.
36. Поняття та види сільськогосподарського страхування.
37. Умови, порядок та принципи страхування сільськогосподарської продукції з державною підтримкою.
38. Суб'єкти і предмет договору страхування сільськогосподарської продукції з державною підтримкою.
39. Умови страхування площ посівів озимих зернових сільськогосподарських культур з державною підтримкою від сільськогосподарських ризиків на період перезимівлі.

4.6. СПИСОК НОРМАТИВНИХ АКТІВ ТА ЛІТЕРАТУРИ

Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. № 436-IV (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/436-15>.

Податковий кодекс України від 02.12.2010р. № 2755-VI (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.

Про затвердження Положення про обов'язкове особисте страхування від нещасних випадків на транспорті: Постанова КМУ від 14.08.1996 р. № 959 (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/959-96-п>.

Про обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів : Закон України Закон від 01.07.2004 р. № 1961-IV (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1961-15/>.

Про страхування : Закон України від 07.03.96 № 86/96-ВР (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/85/96-вр/>.

Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг : Закон України від 12.07.2001 р. № 2664-III (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2664-14/>.

Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 436-IV (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua>. 1

Нечипорук Л. В. Попит, пропозиція та рівновага на ринку страхових послуг // Електронне наукове видання «Глобальні та національні проблеми економіки» – 2015. – Випуск № 5. – С. 911 – 916.

Нечипорук Л. В. Теорія та практика медичного страхування в Україні // Електронне наукове видання «Глобальні та національні проблеми економіки» – 2015. – Випуск № 6. – С. 751 – 755.

Нечипорук Л.В. Закон України «О страховании»: Комментарий. Издание четвертое, переработанное и дополненное – Х.: ООО «Одиссей», 2010 – 296 с.

Нечипорук Л.В. Модернізація страхового захисту в Україні // Вісник НУ «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого». Серія: Економічна теорія та право. – Х. : Право, 2012. – Вип. 2 (9). – С. 51 – 60.

Нечипорук Л.В. Теоретичні аспекти дослідження потреб споживачів страхових послуг // Вісник НУ «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого». Серія: Економічна теорія та право. – Х. : Право, 2014. – Вип. 2 (17). – С. 127-137.

Нечипорук Л.В., Доброрез О.Г. Вплив формування мережевої економіки на страхову діяльність // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Економічні науки». – 2015. – Випуск № 12., частина 2 – С. 173 – 176.

Нечипорук Л.В., Доброрез О.Г. Страхування та його роль у процесі управління кредитним ризиком // Вісник НУ «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого». Серія: Економічна теорія та право. – Х. : Право, 2014. – Вип. 1 (16). – С. 34 – 41.

Нечипорук, Л. В. Страховий ринок: закономірності становлення та розвитку в умовах глобалізації : монографія / Л. В.Нечипорук. – Х. : Право, 2010. – 280 с.

Ринок страхових послуг України: теорія, методологія, практика : монографія / О. О. Гаманкова; Держ. вищ. навч. закл. "Київ. нац. екон. ун-т ім. В.Гетьмана". – К., 2009. – 283 с.

Страхові послуги / Яворська Т.В.: Навч. посіб. /За заг. ред. д.е.н., проф. Реверчука С.К. – К.:Знання, 2008. – 350с.

Страхові послуги : навч. посіб. Для студентів напряму підготовки 6.030508 – “Фінанси і кредит” / С.О.Кропельницька, І.І.Плець. – Івано-Франківськ: ДВНЗ — Прикарпатський національний ун-т ім.В.Стефаника, 2013. – 390 с.

Страхові послуги : підруч. / С. С. Осадець, Т. М. Артюх, О. О. Гаманкова, О. Д. Колотило, Т. Д. Кривошлик, О. В. Мельник, Т. В. Татаріна, В. М. Фурман; Держ. вищ. навч. закл. "Київ. нац. екон. ун-т ім. В.Гетьмана". – К., 2007. – 457 с.

Страхові послуги. Підручник. / Говорушко Т. А. – К.: Центр учбової літератури, 2011. – 376 с.

Страхові послуги: підручник. У 2 ч. Ч. 1 / [Пікус Р.В., Приказюк Н.В., Моташко Т.П., Лобова О.М., Нечипоренко В.І., Тлуста Г.Ю., Шолойко А.С. та ін.]; За ред. В.Д. Базилевича – К.: Логос, 2014. – 496 с.. Ч. 1 – Загальна характеристика надання страхових послуг. Страхові послуги в галузі особистого страхування.

Страхові послуги: підручник. У 2 ч. Ч. 2 / [Пікус Р.В., Приказюк Н.В., Моташко Т.П., Лобова О.М., Нечипоренко В.І., Тлуста Г.Ю., Шолойко А.С. та ін.]; За ред. В.Д. Базилевича – К.: Логос, 2014. – 544 с., Ч. 2 – Страхові послуги в галузі майнового страхування та страхування відповідальності.

5. ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ МІЖНАРОДНИХ ПОСЛУГ ЗІ СТРАХУВАННЯ

Матеріал навчальної дисципліни передбачає вивчення кола питань, пов'язаних з міжнародним страхуванням. Послідовно відображено економічний зміст міжнародних страхових операцій, особливості їх реалізації, функціонування ринків цих послуг у зарубіжних країнах. Розглянуто види міжнародних страхових послуг: медичне страхування, страхування життя, страхування пенсій, страхування від нещасних випадків, страхування підприємницьких ризиків, а також особливості реалізації цих послуг.

Основна мета курсу – навчити студентів орієнтуватися в широкому спектрі питань, пов'язаних з міжнародним страхуванням, і послуг, наданих у його рамках.

У результаті вивчення курсу студент повинен *знати*: основні види глобальних ризиків і методи їх ризик-менеджменту за допомогою страхування; організаційно-правові питання міжнародного страхування; сучасний стан світового ринку страхових послуг і ринків провідних країн світу; міжнародні види страхування; принципи проведення основних видів страхування у провідних країнах світу.

По закінченні вивчення курсу студент повинен *уміти*: оцінювати ризики при здійсненні міжнародних економічних відносин; обирати види страхування, необхідні при здійсненні конкретних економічних відносин; орієнтуватися в питаннях укладення договорів страхування; орієнтуватися в питаннях виплати страхових відшкодувань.

Форма контролю: залік.

5.1. ЗАГАЛЬНИЙ РОЗРАХУНОК ГОДИН ЛЕКЦІЙ, ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ І САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

№	Теми	Навчальних годин			
		Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	Усього
1.	Міжнародні страхові послуги та особливості їхньої реалізації	2	1	4	7
2.	Міжнародні послуги в сфері особового страхування	2	1	4	7
3.	Міжнародні послуги в сфері транспортного страхування	2	2	4	8
4.	Міжнародні послуги в сфері страхування підприємницької діяльності	2	2	4	8
	Усього	8	6	16	30

5.2. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Міжнародні страхові послуги та особливості їхньої реалізації.

Міжнародне страхування та його інститути. Загальні засади правового регулювання відносин у сфері міжнародних страхових послуг: нормативна основа, стандарти, об'єкти, суб'єкти, зміст.

Міжнародний досвід надання страхових послуг та регулювання страхової діяльності.

Тема 2. Міжнародні послуги в сфері особового страхування

Міжнародні послуги зі страхування пенсій: правове регулювання та сфера дії.

Міжнародні послуги медичного страхування. Транскордонні медичні послуги. Міжнародні послуги зі страхування життя.

Міжнародні послуги страхування від нещасних випадків: правове регулювання та сфера дії.

Тема 3. Міжнародні послуги в сфері транспортного страхування

Міжнародне морське та міжнародне авіаційне страхування: правова основа та практика застосування.

Послуги міжнародного автотранспортного страхування. Обов'язкове міжнародне страхування цивільно-правової відповідальності власників транспортних засобів (Зелена картка).

Тема 4. Міжнародні послуги в сфері страхування підприємницької діяльності

Міжнародне страхування підприємницьких ризиків. Місце і роль страхування в інвестиційному процесі та залученні іноземних інвестицій.

Страхування міжнародних фінансово-кредитних ризиків. Страхування від валютних ризиків.

Правове регулювання міжнародних послуг зі страхування технічних ризиків.

5.3. ТЕМАТИКА ЛЕКЦІЙ

Лекція 1. Міжнародні страхові послуги та особливості їхньої реалізації.

1. Міжнародне страхування та його інститути.
2. Загальні засади правового регулювання відносин у сфері міжнародних страхових послуг: нормативна основа, стандарти, об'єкти, суб'єкти, зміст.
3. Міжнародний досвід надання страхових послуг та регулювання страхової діяльності.

Лекція 2. Міжнародні послуги в сфері особового страхування

1. Міжнародні послуги зі страхування пенсій: правове регулювання та сфера дії.

2. Міжнародні послуги медичного страхування. Транскордонні медичні послуги. Міжнародні послуги зі страхування життя.
3. Міжнародні послуги страхування від нещасних випадків: правове регулювання та сфера дії.

Лекція 3. Міжнародні послуги в сфері транспортного страхування

1. Міжнародне морське та міжнародне авіаційне страхування: правова основа та практика застосування.
2. Послуги міжнародного автотранспортного страхування.
3. Обов'язкове міжнародне страхування цивільно-правової відповідальності власників транспортних засобів (Зелена картка).

Лекція 4. Міжнародні послуги в сфері страхування підприємницької діяльності

1. Міжнародне страхування підприємницьких ризиків. Місце і роль страхування в інвестиційному процесі та залученні іноземних інвестицій.
2. Страхування міжнародних фінансово-кредитних ризиків. Страхування від валютних ризиків.
3. Правове регулювання міжнародних послуг зі страхування технічних ризиків.

5.4. ПЛАНИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Тема 1. Міжнародні страхові послуги та особливості їхньої реалізації.

1. Міжнародне страхування та його інститути.
2. Загальні засади правового регулювання відносин у сфері міжнародних страхових послуг: нормативна основа, стандарти, об'єкти, суб'єкти, зміст.
3. Міжнародний досвід надання страхових послуг та регулювання страхової діяльності.

Тема 2. Міжнародні послуги в сфері особового страхування

1. Міжнародні послуги зі страхування пенсій: правове регулювання та сфера дії. Міжнародні послуги страхування на випадок безробіття: стандарти та правове регулювання.

2. Міжнародні послуги медичного страхування. Транскордонні медичні послуги. Міжнародні послуги зі страхування життя.

3. Міжнародні послуги страхування від нещасних випадків: правове регулювання та сфера дії.

Тема 3. Міжнародні послуги в сфері транспортного страхування

1. Міжнародне морське та міжнародне авіаційне страхування: правова основа та практика застосування.

2. Послуги міжнародного автотранспортного страхування.

3. Обов'язкове міжнародне страхування цивільно-правової відповідальності власників транспортних засобів (Зелена картка).

Тема 4. Міжнародні послуги в сфері страхування підприємницької діяльності

1. Міжнародне страхування підприємницьких ризиків. Місце і роль страхування в інвестиційному процесі та залученні іноземних інвестицій.

2. Страхування міжнародних фінансово-кредитних ризиків. Страхування від валютних ризиків.

3. Правове регулювання міжнародних послуг зі страхування технічних ризиків.

5.5. КОНТРОЛЬНІ ЗАПИТАННЯ

1. Міжнародне страхування та його інститути.

2. Загальні засади правового регулювання відносин у сфері міжнародних страхових послуг: нормативна основа, стандарти, об'єкти, суб'єкти, зміст.

3. Міжнародний досвід надання страхових послуг та регулювання страхової діяльності.
4. Міжнародні послуги зі страхування пенсій: правове регулювання та сфера дії.
5. Міжнародні послуги медичного страхування. Транскордонні медичні послуги.
6. Міжнародні послуги зі страхування життя.
7. Міжнародні послуги страхування від нещасних випадків: правове регулювання та сфера дії.
8. Міжнародне морське та міжнародне авіаційне страхування: правова основа та практика застосування.
9. Послуги міжнародного автотранспортного страхування.
10. Обов'язкове міжнародне страхування цивільно-правової відповідальності власників транспортних засобів (Зелена картка).
11. Міжнародне страхування підприємницьких ризиків.
12. Місце і роль страхування в інвестиційному процесі та залученні іноземних інвестицій.
13. Страхування міжнародних фінансово-кредитних ризиків.
14. Страхування від валютних ризиків.
15. Правове регулювання міжнародних послуг зі страхування технічних ризиків.

5.6. СПИСОК НОРМАТИВНИХ АКТІВ ТА ЛІТЕРАТУРИ

Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. № 436-IV (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/436-15>.

Про господарські товариства : Закон України від 19.09.1991 р. № 1576-XII (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1576-12>.

Машина Н.І. Міжнародне страхування: навчальний посібник / Н.І. Машина. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 504 с.

Міжнародне страхування відповідальності власників автотранспортних засобів / Ю. О. Раделицький, З. І. Тенюх, В. Матвіїв. // Економіка. Управління. Інновації. - 2012. - № 2. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/eui_2012_2_25.pdf.

Міжнародні страхові послуги: теоретико-прикладні засади. Навчальний посібник / О. Є. Кузьмін, А. С. Завербний, Н. Л. Іващук. – Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2009. – 200 с.

Нечипорук Л.В. Закон України «О страховании»: Комментарий. Издание четвертое, переработанное и дополненное – Х.: ООО «Одиссей», 2010 – 296 с.

Нечипорук Л.В. Злиття та поглинання на страховому ринку в умовах глобалізації // Вісник НУ «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого». Серія: Економічна теорія та право. – Х. : Право, 2012. – Вип. 1(8). – С. – 48 – 58.

Нечипорук Л.В. Напрями впливу глобалізації на розвиток страхового ринку України // Науковий вісник Полтавського національного технічного університету імені Юрія Кондратюка «Економіка і регіон». – 2011. – № 1 (28). – С. 8 – 13.

Нечипорук Л.В. Особливості перестраховання в умовах глобалізації // Вісник Національної юридичної академії України імені Ярослава Мудрого. Серія: Економічна теорія та право. – Х. : Право, 2011. – № 2 (5). – С. – 48 – 57.

Нечипорук, Л. В. Страховий ринок: закономірності становлення та розвитку в умовах глобалізації : монографія / Л. В.Нечипорук. – Х. : Право, 2010. – 280 с.

Страховий і перестраховий ринки в епоху глобалізації : моногр. / О. В. Козьменко, С. М. Козьменко, Т. А. Васильєва та ін. – Суми : Університетська книга, 2011. – 388 с.

6. ПІДСУМКОВИЙ ПРАКТИКУМ
«СТРАХОВИЙ ЗАХИСТ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ»

Порівняти умови надання будь-якої страхової послуги декількома (3-5) різними страховими компаніями: діапазон тарифних ставок, обсяг страхового покриття, розмір франшизи, розбіжності в умовах договорах страхування.

Обґрунтувати на підставі здійсненого дослідження, умови якої компанії є більш привабливими.

Для аналізу умов страхування рекомендується:

відвідати сайт страховика та дослідити подану там інформацію;
зателефонувати до кол-центрів обраних страховиків та задати питання консультанту відповіді на які відсутні на сайті;
за можливості відвідати офіс страхової компанії.

Результати дослідження подати у вигляді есе.

Список страхових компаній - членів МТСБУ¹

Код	Страховик	Адреса СК	Телефон	Факс
1	ПАТ "СК "Універсальна" www.universalna.com	01030, м. Київ, вул. Б. Хмельницького, 48-А	+38 (044) 281-61- 50, +38 (044) 281- 61-55	+38 (044) 281-61- 50, +38 (044) 281-61- 55
3	ПАТ "НАСК "Оранта" www.oranta.ua	02081, м. Київ, вул. Здолбунівська, 7-Д	+38 (044) 537-58-00	+38 (044) 537-58- 83
4	ПрАТ "УАСК АСКА" www.aska.com.ua	03186, м. Київ, вул. Антонова, 5	+38 (044) 520-22-20	+38 (044) 520-22-

¹ http://www.mtsbu.ua/ru/about_us/members_list/

				20
8	ПрАТ СК "ГРАВЕ УКРАЇНА" www.grawe.ua	79044, м. Львів, вул. Метрологічна, 2	(032) 293- 55-88	(032) 293-55- 90
9	ПрАТ СК "Галицька"	76018, м. Івано- Франківськ, вул. Василянок, 22	(0342) 75- 02-47	(0342) 55-19-09
10	АТ "УОСК" www.uosk.com.ua	03056, м.Київ, вул. Борщагівська, 145	(044) 457- 80-80	457-80- 81
11	ПрАТ "АСК "ІНГО Україна" www.ingo.com.ua	01054, м. Київ, вул. Бульварно- Кудрявська, 33	+38 (044) 490-27- 44; +38 (044) 490- 27-45	+38 (044) 490-27- 48
15	ПрАТ "УКРАЇНСЬКА СТРАХОВА КОМПАНІЯ "КНЯЖА ВІСННА ІНШУРАНС ГРУП" www.kniazha.com.ua	04050, м. Київ, вул. Глибочицька, 44	+38 (044) 207-72-72	+38 (044) 207-72- 76
22	ТДВ "СТДВ "Глобус" www.ic-globus.com	01010, м. Київ, Бутишев провулок, 27/17 літера А, пов. 1	+38 (044) 254-53- 78, 0 800 500 157	+38 (044) 254-53- 78, 0 800 500 157
23	ПрАТ "СТ "Гарантія" www.guarantee.com.ua	01601, Київ, Печерський узвіз, 3	(044) 581- 67-70, (0462) 77- 70-70	(044) 581-67- 70, (0462) 77-70-70
24	ПАТ "ХДІ страхування" www.hdi.ua	03150, м. Київ, вул. Червоноармійська, 102	(044) 247- 44-77	529-08- 94
28	ПрАТ "СК "АСКО- Донбас Північний" www.askods.dn.ua	84205, Донецька обл., м. Дружківка, вул. Леніна, 37	(06267) 4- 56-54	4-43-41
30	АСК "ОМЕГА"	04053, м. Київ, вул.	(044) 486-	486-68-

	www.omega.ua	Обсерваторна, 17-А	68-16	81
36	ПрАТ АСК "Скарбниця" www.omega.ua	79005, м. Львів, вул. Саксаганського, 5	(032) 240-38-42	(032) 240-38-43
37	ПрАТ "УПСК" www.upsk.com.ua	04080, м. Київ, вул. Кирилівська, 40	(044) 230-86-45, 417-16-15	238-66-15
44	ПАТ "СК "Оранта-Січ" www.oranta-sich.com.ua	69104, м. Запоріжжя, вул. Малиновського, 16	(0612) 95-15-01	(0612) 95-15-32
45	ПрАТ "УТСК" www.utico.ua	01033, м. Київ, вул. Саксаганського, 77	+38 (044) 303-97-70	+38 (044) 303-97-70
48	ПрАТ СК "ПЗУ Україна" www.pzu.com.ua	04112, м. Київ, вул. Дегтярівська, 62	+38 (044) 238-6-238, +38 (044) 581-04-00, +38 (044)	+38 (044) 581-04-55
66	ПрАТ "СК "ПРОВІДНА" www.providna.com.ua	01032, м. Київ, бул. Т. Шевченка, 37/122	(044) 492-18-18	492-18-18
72	ПАТ СК "Інтер-Поліс" www.inter-policy.com	01033, м. Київ, вул. Володимирська, 69	(044) 287-43-05	287-43-05
74	АТ "ПРОСТО-страхування" www.pro100.ua	04050, м. Київ, вул. Герцена, 10	+38 (044) 206-28-85	+38 (044) 206-28-85
75	ПрАТ СК "К'Ю БІ І Україна" www.qbe-ukraine.com	04070, м. Київ, вул. Іллінська, 8, 10 під'їзд, 4 пов.	(044) 537-53-90	537-53-99
78	АТ "СГ "ТАС" (приватне) www.tas-insurance.com.ua	03062, м. Київ, пр. Перемоги, 65	+38 (044) 536-00-20	+38 (044) 536-00-21

80	ПрАТ "СК "УНІКА" www.unika.ua	01032, м. Київ, вул. Саксаганського, 70-А	+38 (044) 225- 60-00, (044) 225-60-02	+38 (044) 225-60-02
84	АТ "СК "АХА Страховання" www.axa-ukraine.com	04070, м. Київ, вул. Іллінська, 8	(044) 499- 24-99; 0 800-302- 723	(044) 495-22- 54
87	ПАТ "ХМСК" www.xmck.org	61001, м. Харків, вул. Плеханівська, 63	(057) 731- 94-00, 731-94-01	(057) 731-99- 94
89	ПрАТ "Європейський страховий альянс" www.eia.com.ua	04050, м. Київ, вул. Глибочицька, 33-37	(044) 254- 63-00	351-24- 20
94	Приватне акціонерне товариство "Страхова компанія "НОВА" www.nova-ua.com	04128, м. Київ, вул. Академіка Туполева, 7-в	(044) 225- 80-80	(044) 500-80- 73
100	ТДВ "Міжнародна СК" www.odo-msk.com.ua/	61023, м. Харків, вул. Мироносицька, 99, літ. А-3	(057) 715- 61-00, 717-40-99	758-58- 39
101	Страхова компанія "АСКО-Медсервіс" www.ams.com.ua	03150, м. Київ, вул. Горького, 122	247-40-70	247-40- 80
102	ПАТ "СК "УСГ" www.ukringroup.com.ua	03038, м. Київ, вул. Федорова Івана, буд. 32 А	(044) 503- 99-93, 503-99- 97, 206- 65-45	503-99- 93, 503- 99-97, 206-65- 45
103	ТДВ "СК "Мотор-Гарант" http://motor-garant.com.ua/	69000, м. Запоріжжя, вул. Вересаєва, 3	(061) 2129696	(061) 2129513
106	Страхова Компанія "ЕТАЛОН" www.etalon.ua	04655, м. Київ, вул. Старокиївська, 10-Г	(044) 590- 22-22	(044) 590-22- 22
107	ПрАТ СК "Саламандра- Україна" www.salamandra.ua	<u>36000, м. Полтава,</u> <u>вул. Пушкіна, 47</u>	(0532) 50- 30-30	(0532) 50-30-35

111	ПАТ "СК "Мега-гарант" www.megagarant.com	61002, м. Харків, вул. Артема, 46	(057) 719- 68-22	(057) 719- 21-08
119	ПрАТ "СТ "Іллічівське" www.illichivska.com.ua	01033, м. Київ, вул. Саксаганського, 38- Б, оф. 12	(044) 207- 01-80, 207-01-70	207-01- 83, 207- 01-72
120	ТДВ "СК "КРЕДО" www.skcredo.com.ua	69068, м. Запоріжжя, просп. Моторобудівників, 34	(061) 289- 90-63,	289-90- 66
122	ПАТ "СК "Країна" www.krayina.com	04053, м. Київ, Кудрявський узвіз, 7	(044) 590- 48-00	590-48- 01
124	ПрАТ "Київський страховий дім" www.ksd.net.ua	04053, м. Київ, вул. Артема, 37-41	(044) 251- 12-00	484-01- 71
125	ПрАТ СК "ВУСО" www.vuso.ua	03680, Київ, вул. Казимира Малевича, 31	(044) 500- 37-73	(044) 500-37- 73
129	ПрАТ "СК "БРОКБІЗНЕС" www.bbs.com.ua	04050, м. Київ, вул. Білоруська,3	(044) 277- 21-61	(044) 277-21- 61
132	ТДВ СК "Альфа-Гарант" www.alfagarant.com	01133, м. Київ, бульвар Лесі Українки, 26	0800-501- 710, (044) 591-63- 21, 591- 63-22	(044) 591-63- 20
138	ПрАТ "СК "АЛЬФА СТРАХУВАННЯ" www.alfaic.ua	04073, м. Київ, пр. Московський, 9, БЦ "Форум парк плаза", оф. 2-204	(044) 499- 77-66, 499-77-60	499-77- 66, 499- 77-60
140	ПРАТ СК "Дніпроінмед"	49005, м. Дніпропетровськ, вул. Виконкомівська, 24- а, офіс 69	(056) 726- 55-40	(056) 726-55- 40
142	ПрАТ "СК "Український	04073, м. Київ,	(044) 590-	590-09-

	страховий стандарт"	пров. Балтійський, 20	09-14	16
144	ПрАТ "СК "Перша" www.persha.kiev.ua	03118, м. Київ, пр. Червонозоряний, 150	+38 (044) 201-54-05	+38 (044) 521-74- 00
147	ПрАТ "СК "ЮНІВЕС" www.unives.com.ua	03680, м. Київ, вул. Червоноармійська, 72	(044) 206- 84-30, (061) 213- 42-92	(044) 206-84- 30, (061) 213-42- 92
150	ПрАТ "СК "Страховий капітал" www.scapital.kiev.ua	01032, м. Київ, б-р. Шевченка, 33-Б	(044) 462- 59-49	462-59- 49
146	ПРАТ "СК "АРСЕНАЛ СТРАХУВАННЯ" www.arsenal- strahovanie.com	03056, м. Київ, вул. Борщагівська, 154	(044) 227- 47-38, (0652) 357-100	
154	АТ "СГ "Ю.БІ.АЙ" (приватне) www.ubi.ua	04071, м. Київ, вул. Почайнинська, 25/49, оф.30	(044) 237- 03-08	237-03- 09
156	Товариство з додатковою відповідальністю "СТРАХОВЕ ТОВАРИСТВО "ДОМІНАНТА" www.ctdominanta.com.ua	01032, м. Київ, вул. Саксаганського, 119	(044) 220- 07-55	220-07- 55
157	ПрАТ "СК "Здорово" www.zdorovo.com.ua	03680, м. Київ, вул. Казимира Малевича, 86-Н	(044) 200- 87-82, 200-87-83	200-86- 46
158	ТДВ "Експрес Страховання"	01004, м. Київ, вул. Червоноармійська, 15/2	(044) 594- 87-00	594-87- 02
160	ТДВ "СК "Київ РЕ"	01033, м. Київ, вул. Тарасівська, 38	(044) 5216918	5216918
159	ПрАТ "Європейський	01033, м. Київ, вул.	(044) 289-	289-55-

	Страховий Союз"	Паньківська,25	99-03	08
161	ПАТ "СК" "СКАЙД" www.skide.com.ua	07353, Київська обл., село Старі Петрівці, вул. Дніпровська, 4-А, оф. 3	(04596) 44-132, 44-549	(04596) 44-549
162	ПрАТ "СК "ТАЛІСМАН СТРАХУВАННЯ" www.retail.ua	02081, м. Київ, вул. Здолбунівська 7-Д, 3 корп., 5 пов.	(044) 232-93-29	0800 5000 10
163	ПРАТ "СК "ЮНІСОН СТРАХУВАННЯ" www.ugic.com.ua	01601, м. Київ, площа Спортивна, буд. 1-А	(044) 362-46-24	(044) 362-46-24

Керівник програми – доктор економічних наук, професор Нечипорук Людмила Володимирівна

Тема докторської дисертації: «Інверсійний тип формування та особливості розвитку страхового ринку в умовах глобалізації». Захист відбувся 10 лютого 2011 р. на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 26.239.02 Державної установи "Інститут економіки та прогнозування НАН України" Інститут економіки та прогнозування НАН України».

Нечипорук Л. В. має практичний досвід роботи, науково-практичні розробки та публікації в галузі економічних досліджень ринку страхових послуг:

Основні публікації:

Нечипорук Л.В. Закон України «О страховании»: Комментарий. Издание четвертое, переработанное и дополненное – Х.: ООО «Одиссей», 2010 – 296 с.

Нечипорук, Л. В. Страховий ринок: закономірності становлення та розвитку в умовах глобалізації : монографія / Л. В.Нечипорук. – Х. : Право, 2010. – 280 с.

Нечипорук Л.В. Теоретичні аспекти дослідження потреб споживачів страхових послуг // Вісник НУ «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого». Серія: Економічна теорія та право. – Х. : Право, 2014. – Вип. 2 (17). – С. 127-137.

Нечипорук Л. В. Попит, пропозиція та рівновага на ринку страхових послуг // Електронне наукове видання «Глобальні та національні проблеми економіки» – 2015. – Випуск № 5. – С. 911 – 916.

Нечипорук Л. В. Теорія та практика медичного страхування в Україні // Електронне наукове видання «Глобальні та національні проблеми економіки» – 2015. – Випуск № 6. – С. 751 – 755.

Нечипорук Л.В. До визначення поняття «страхова група» // Вісник НУ «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого». Серія: Економічна теорія та право. – Х. : Право, 2013. – Вип. 4 (15). – С. 35-43.

Нечипорук Л.В. Злиття та поглинання на страховому ринку в умовах глобалізації // Вісник НУ «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого». Серія: Економічна теорія та право.. – Х. : Право, 2012. – Вип. 1(8). – С. – 48-58.

Нечипорук Л.В. Модернізація страхового захисту в Україні // Вісник НУ «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого». Серія: Економічна теорія та право. – Х. : Право, 2012. – Вип. 2 (9). – С. 51 – 60.

Нечипорук Л.В. Напрями впливу глобалізації на розвиток страхового ринку України // Науковий вісник Полтавського національного технічного університету імені Юрія Кондратюка «Економіка і регіон». – 2011. – № 1 (28). – С. 8 – 13.

Нечипорук Л.В. Особливості перестраховування в умовах глобалізації // Вісник Національної юридичної академії України імені Ярослава Мудрого. Серія: Економічна теорія та право. – Х. : Право, 2011. – № 2 (5). – С. – 48 –57.

Нечиторук Л.В. Трансакційні витрати та тарифна політика на страховому ринку // Вісник НУ «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого». Серія: Економічна теорія та право. – Х. : Право, 2013. – Вип. 3(14). – С. – 14-21.